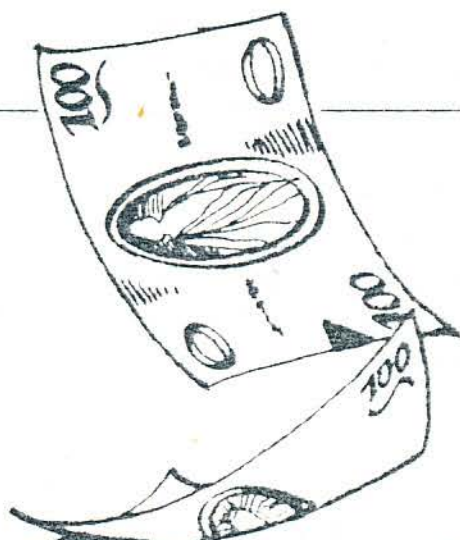

EXTRANUMMER

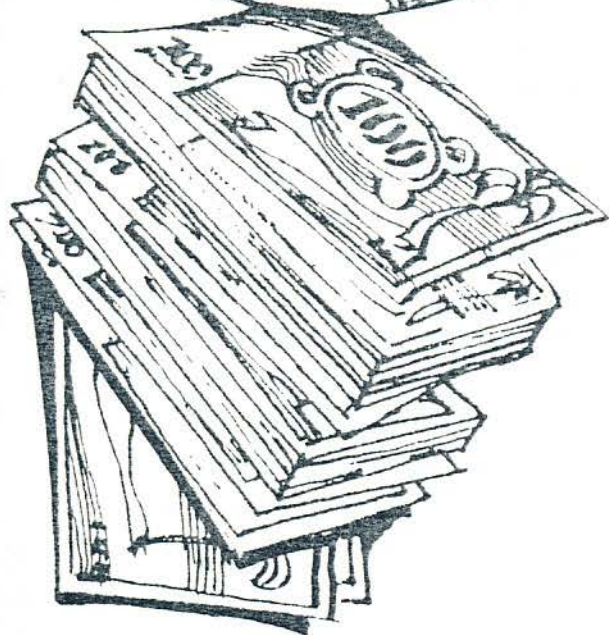

BOTVIDSBYGDEN

BOTKYRKAS KULTUR- STIPENDIAT 1988

Botkyrka Hembygdsgille

INLEDNING

för mångåriga, trägna och engagerande insatser för att bevara och sprida kunskap om Botkyrka kommuns rika historia, främst genom utvecklingen av Trädgårdstorp som en uppskattad hembygdсанläggning.

MISSA INTE ÅRETS HÖJDPUNKT!

LÖRDAG 18/2 1989 KL 18, BROANGSSKOLAN, TUMBA

VI SKA DÅ UPPVAKTA EN GLAD 40-ÅRING

1949

1989

KVÄLLENS "STOLPAR"

SOUPE: CANAPE MED CRABMEAT OCH LÖJROM

HELSTEKT OXFILE MED FYLLO TOMAT,

MADERIASAS, POT. GRATANG

GLASSTARTA MED RAN OCH VARM CHOKLADSAS

VI SKOLTER HER DETTA MED ETT GOTT VIN

- DET LÅTER VÄL GOTT? -

—*—

DÅ VI HAR AVSLUTAT MÅLTIDEN, SKULLE DET

VÄRA ROLIGT MED BENDYMNASTIK EFTER EN

TOPPENORKESTER.

BARNLAGET KOMMER ATT VISA SINA "FRAMFOTTER"

I EN UPPVISNING.

—*—

UNDER KVÄLLEN SERVERAS KAFFE, DRICKA M.M.

—*—

HÄR DU DRÄKT - KOMMER DU I DEN,

OM INTE - KOM SOM DU ÄR.

KOSTNAD: MAX 150:-/PERS. SKOLUNGDOM 75:-

—*—

ANMÄLAN VILL VI HA SENAST DEN 1 FEB. PÅ

POSTGÅRD 654354-O LARS-ERIK HULTMAN.

TA TELEFONLUREN OCH MEDDELA OM DU VILL KOMMA.

ULRIKA NILSSON 0753/34475

LARS-ERIK HULTMAN 08/975560

GUNNAR AVELIN 06/7711512

VI I JUBILEUMSKOMMITTEEN LOVAR:

- EN TREVLIG KVÄLL MED ÖVERRASKNINGAR -

—*—

PS! HÄR DU EN GOD VÄN (HÄR EL. HÖR) ÄR DEN

OCKSÅ VÄLKOMMEN! PS!

DELTAGARKORT 12.

för

GAMMAL-DANSKURSEN 19 48

BOTKYRKA HEMBYGDSGILLE

DELTAGARKORT I GAMMALDANS-
KURSEN - SEPTEMBER 1948.

Det var så vi började

Under 40-talet var det mycket populärt att dansa gammeldans. Många ungdomar från Tumba och Tullinge tog tåget till stan för att lördagsdansa på Vasa real, Kungsholms läroverk, Södra latin eller Tin.

Danserna anordnades av olika föreningar inom Svenska Ungdomsringen och de var alltid mycket välbesökta och vi hade jättetrevligt. Det fanns en liten servering med kaffe och läsk och när spelmännens paus kom så gick alla till aulan där det var någon kändis som uppträdde. Oj vad roligt vi hade!

Sen var det ett ljushuvud som tyckte att varför skulle vi inte kunna anordna något sådant här ute hos oss också? Lasse Ström ställde sig i spetsen och så fixades musik och instruktör och den första gammeldanskursen i Tullinge sattes igång hösten 1948. Efter en termins dansande kom frågan, hur skall vi ha det i fortsättningen?

Jo, det skulle kallas till en sammankomst på Göthbergs konditori, den 8-kantiga svampen vid Tullinge gamla järnvägsstation den 7 januari 1949. Förutom de som gått nybörjarkursen hade de kallats som åkte till stan och dansade kultis, de som skaffat sig Botkyrkadräkten

genom Goerg, och en del andra intresserade.

Det blev ett livligt resonemang hit och dit men resultatet blev ändå, vi bildar en egen förening som vi ansluter till Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur. Verksamheten skulle vidgas och förutom dans o lekar, skulle vi studera och värna om vår sockens kultur. Som ett bevis på detta röstade majoriteten för att föreningens namn skulle vara BOTKYRKA HEMBYGDSGILLE.

Så var då "Gillet" bildat och dess första styrelse blev: ordf. Lars Ström sekr. Britta Sand(g.Wollenek) och kassör Gunborg Östlund(g.Eriksson).

Dansövningarna kom snart igång, lokal blev hemvärnsgården, musik bröderna Ivar och Walle Karlsson samt Berndt Carseberg instruktör först Bengt Andersson och sedan Nisse Sandin. Det blev en livlig och trevlig verksamhet och strax blev vi "mogna" för dansuppvisningar och lekledningar. Vi anordnade s.k Glada kvällar på Tullingebio med musik sång och dansuppvisningar och vi gjorde som Stockholmsföreningarna skaffade oss en kändis som medverkande. Vår kändis vid flera tillfällen var Margareta Källberg.

Verksamheten blomstrade och vi hade kul. forts på sid 8

ALLHELGONADANS I TIERP

TEXT: JANNE KARLSSON
FOTO: ARNE MATTESSON

■ Lördagmorgon. Det kändes skönt att inte behöva hoppa ur sängen lika tidigt som på arbetsdagarna. Att koppla på radion och lyssna på "Ring så spelar vi", var en liten försmak till vad som komma skulle på kvällen.

För det var ju i dag som Botkyrka Hembygds-gille skulle åka till Tierpsdansen. Man var ju nyfiken på hur väglaget skulle bli, för vi skulle åka med egna bilar.

Anslutningen hade inte varit tillräckligt stor för att kunna anlita en buss. Säkert blir det flera nästa år, när ni får läsa om hur trevligt vi hade.

För min del startade resan redan kl 15.30 från Farsta, jag skulle hämta Tina i Rågsved, hon liksom jag är med i folkdanslaget Viljan i Farsta, men det känns även bra att få tillhöra och dansa i Botkyrka folkdansgille. Tina och jag skulle nu åka till Åke och Ellinor Palm i Tumba där dom övriga skulle samlas. Dom övriga var Torbjörn Palm, Eva Söderström, Björn Jacobson, Ulla Magnusson, Arne o Karin Mattsson.

Lars-Erik och Inger Hultman skulle vi träffa i Uppsala. Alla hade klätt upp sej i sina dräkter. Extra intresse

tilldrog sej Evas dräkt, som var från Estland och mycket snygg. Beskrivningen på dräkten får någon expert uttala sej om.

Det var första gången jag kom till Åke och Ellinor, och det stora utrymme som köket erbjöd avundas nog av många husmödrar även i övrigt var huset och tomten noga genomtänkt.

Kl 16:20, just som vi fått veta att Sverige slagit Albanien med 2-1 i VM-kvalet i fotboll, drog vi så iväg mot Tierpsdansen. Väglaget var bra omkring 4-5 plusgrader, det skulle dock ändra sej ju längre uppåt landet vi kom.

Medan vi satt på macken Stat-oil (f.d Esso) i Uppsala dök Lars-Erik och Inger upp. Vår förtäring var endast kaffe, te

eller läsk plus något kaffebröd, detta för att lugna magsäckarna något, vi visste ju att det skulle vankas mat när vi väl kommit fram.

När vi startade från Uppsala, snöblaskade det och vi blev lite oroliga över vad det kunde bli längre norrut, alla hade sommardäcken på. När vi så slutligen kom fram strax före kl 19 var det också 2-3 dm snö men väglaget hade inte ställt till några besvär.

Näsborrarna vittrade mat, men för att komma in till matbordet erlade vi 90 kr i inträdesavgift. För den summan ingick ju fri dans och annan underhållning. Maten bestod av, köttgryta med ris el. kokt potatis, det är alltid gott.

Under måltiden blev vi infor-

merade om vilka lag som kommit och antal från varje lag. Botkyrka hade efter hemmaföreningen (Strömsbergs fdg) flest deltagare, 11st. Västerås, Strängnäs och Viljan, 2 st deltagare var. Förutom hemmaföreningen var följande lag där: Botkyrka, Enköping, Grillby, Högbo, Öckelbo, Strängnäs, Uppsala, Västerås, Älvkarleby, Viljan. Sammanlagt ca 90 deltagare. Platsen vi befann oss på var Mankarbo idrottshall.

Hemmaföreningens ungdomar dansade 4 danser: Texas-schottis Snuspolka Kom, kom du modige gosse, Oh Susanna. Lottförsäljning pågick under måltiden, vilka som vann vet jag inte, jag hörde i varje fall inte mitt namn ropas upp.

När måltiden var över plockades bord och stolar bort, och Söderfors Brukskapell tog scenen i besittning. Det var en stor orkester ca 10-12 med olika instrument. Det blev välljudande musik med bra takt att dansa efter. Under kvällen hann det bli många gammeldanser, och även några moderna. Och vad vore kvällen här utan polskor. Det blev några olika, med Tierpspolskan som avslutning. Det var mest hemmadansarna som kunde den. En polska som var trevlig att titta på och säkert lika rolig att dansa.

Så klart att folkdanslag

dansa danser från Gröna Boken, så det blev: Daldansen, Ränningen och Smålandspolska. Kl 23 var det välbehövligt med kaffepaus, för vad man såg var dom flesta uppe och dansade.

När klockan närmade sej 01.00 hade många troppat av, mätta och trötta av allt dom varit med om. Vi i Botkyrka stannade dock kvar till sista dansen, för att sedan byta om till torrare kläder. Därefter ställdes färden hemåt. Det hade blivit något kallare, -2 grader och lite nederbörd, vilket gjorde att vi tog det lugnt. I Uppsala på macken samlades vi igen men då för att använda medhavda mackor och dryck.

Tina och jag tog avsked från dom övriga och styrde kosan mot Rågsved. Allt gick lugnt tills vi kom till korsningen nära Wannergrän Center, då några ungdomar i bil försökte praja oss genom att köra mot rött. Längre bort, där Södermalm och Essingelädan delar sej, såg jag att föraren körde på fel sida - mot trafiken. Tina, som sov mest, vaknade vid trafikljuset, och höll sej sedan vaken tills jag lämnade av henne i Rågsved kl 03. Hon var mycket nöjd med resan och sällskapet av Botkyrkavännerna och tyckte att kavaljererna i Botkyrka hade dansat flitigt med henne.

Själv kom jag i säng kl 04.15 och somnade ovaggad. Har hört

att även dom övriga hade haft en lugn hemfärd.

När man vet att man kan sova dagen efter, så gör man gärna om en liknande resa.

Simtävling Åkeshovshallen

■ Söndagen den 16/10 gick den årliga simningen ingående i 3-kanpen mellan de olika danslagen av stapeln i Åkeshovsbadet och arrangör var Fyrväpplingen.

Antalet deltagare var ca 50st och från Botkyrka deltog 5 st och dessa tog 2 st förstaplaceringar, 2 st andraplaceringar och en tredjeplats. I lagtävlingen som gick ut på att simma 5 st sträckor med en frälsarkrans runt kroppen deltog samtliga från Botkyrka, 2 st kvinnliga och 3 manliga. Placeringen blev här en femteplats.

Det var en trevlig och gemytlig tävling med skämtinslag och arrangörerna är värda en stor eloge.

-Men varför så få deltagare från oss?

CHRISTINA o. TORSTEN

DOKUMENTERAD ELLER KOMPONERAD?

Jag vill i all enkelhet förklara lite om våra dräkter, och håller mig till dräktskicket i Sörmland som är vårt landskap.

Jag vill reservera mig för dialektala skillnader och vill inte kalla mig för dräktexpert.

Jag börjar med att beskriva de 3 olika dräkttyper som finns!

DOKUMENTERADE: är de dräkter som levt kvar i tradition, men som också har förändrats med åren och nya moden, den dräkten har också många variationer bl a efter årstider, gifta eller ogifta osv.

REKONSTRUERADE: är där de flesta plaggen är dokumenterade plagg, men man vet inte om de burits tillsammans. Vissa plagg har gjorts efter skriftliga uppgifter eller lån från närliggande bygder.

KOMPONERADE: är dräkter som saknar dokumenterade förlagor i bygden. Den har fritt komponerats av någon eller några.

Ogift kvinna och man, Vingåker. Illustration av J.G. Sandberg till C. Forsell: "Ett år i Sverige".

Innan du börjar skaffa dräkt skall du tänka dig för, ta reda på så mycket som möjligt om dräkten före inköp av material. Ställ dej några frågor.

- Varför vill jag ha folkdräkt?
- Vad betyder dräkten för mig?
- Vem eller vilka har tagit?
- Hur gick de tillväga?

- Vilka förlagor användes?
 - Stämmer kopian med originalet?
 - Är dräkten dokumenterad eller komponerad?
- När du vet lite mer om den dräkt du tänkt skaffa, kan du ta ställning till om du "känner" för just den dräkten.

Lycka till! Ulla M

GÅR UT INNE GÖR MAN NUMERA ÄVEN PÅ TRÄDGÅRDSTORP

Något som har haft en avgörande roll för toalettavgiftens fortsatta existens på Trädgårdstorp.

Den kom till Trädgårdstorp efter ett drygt detektivarbete 1975. Det närmade sig midsommar och behovet av flera toaletter var skriande. Kommunen hade ställt krav på flera toaletter detta år än tidigare för den traditionella midsommarfesten. Några flotta toalettavgifter till utlåning hade inte kommunen vid denna tid.

Det ryktades om en redskapsvagn som skulle kunna byggas om till en toalettavgift. Vagnen hämtades och drogs till Torpet hakades av och då den sedan inspekterades av några medlemmar inuti kom den att tippa över - den satt ju inte fast på någon dragbil. Ingen kom som tur var till skada varken folk eller vagn. Man diskuterade placering och beslöt sig för plats och vagnen baxades in.

Nu tog inredning och ombyggnad vid. Den skulle avdelas till herr och damhalva, inredas med bås, få två dörrar. På baksidan placerades en tank och en ränna.

Under åren som gått har hjulen försvunnit, ny målarfärg kommit på och buskar har planterats framför.

Toalettavgiften ansågs av många inte vara särskilt vacker - men den var ändå rädd. Lördagen den 15 oktober 1988 började rivningen av toalettavgiften. Den har med så många år på nacken blivit något luggsliten.

Det material som går att återanvända rensades och lagras för senare behov. Det helt oanvändbara brändes.

Samtidigt som rivningen pågick med spik som "tjuter" när den dras ur, slag av kofötter, brak av virke som trasas sönder för att få loss, skällde ett stort antal lapphundar - det var nämligen lapphundutställning. Väststolens dunkande hade ingen möjlighet att höras utanför väststugan.

När vi skildes på parkeringen för att bege oss hem såg toalettavgiften ut som en patetiskt silhuett, den var nämligen byggd på en järnram endast golvet och taket återstod.

ELISABETH

forts fr. sid 3 DET VAR SÅ... Vi började att fotografera och samla gamla bilder och föremål. Den verksamheten pågick nog mest hemma hos Georg. Under många år fick vi driva vår verksamhet i olika lokaler, förutom Hemvårnsgården var vi på Cafe Brända Tomten och Nyängen. Våra papper förvarades hos Georg och sedan även i ett skåp som vi disponerade på Nyängen.

Nu har det gått 40 år sedan våra första stapplande steg då en gammeldanskurs blev upprinnelsen till det som sedan blev Botkyrka Hembygdsförening.

Verksamheten har under årens lopp åkt lite berg- och dalbana och medlemsantalet likaså, men trivseln i Gillet finns alltid kvar och ett tydligt bevis på det är väl att många medlemmar från de första åren ännu finns kvar som medlemmar, 3 st som var med på Göthbergs konditori 1949 är t.o.m fortfarande aktiva, Georg, Lars-Gunnar och Eva.

- Lycka till Botkyrka Hembygdsförening på väg mot halvsekeldagen! ES

VÄVSUGEN?

I Botvidsbygden nr 2 talade vi om att Gillet fått en vävstol i gåva och vi erbjöd hugade medlemmar att få låna hem den och väva åt sig själv. Det är ingen som näppt på erbjudandet och därför kommer vi nu med ett annat förslag.

Om vi i stället sätter upp vävstolen i något utrymme i hembygdsgården och drar på en mattvarp, är det då någon som skulle vara intresserad av att t.ex väva 3-4 m tras-matta åt sig själv? Du får klippa egna trasor och betala för den varp som går åt. Vi tycker det vore roligt om fler fick känna på hur det är att väva och känna glädjen av att få ståta med en egenhändigt tillverkad grej. Vi skulle kunna sätta igång fram på värkanten.

Ring Ingegerd om Du är intresserad. Tel: 08-7780849.

NÅGRA TANKAR KRING BÄTTRE RELATIONER DANSARE OCH SPELMAN

ATT:

- alltid göra program till uppvisningar tillsammans.
- göra programmet i god tid så att alla som skall vara med hinner öva.
- inget i programmet får ändras utan att alla är underrättade.
- spelmän och dansare skall ta mer hänsyn till varandras förhållanden när vi gör program.
- alltid ha reservdanser som alla kan, och som vi kan ta till vid sjukdom eller annat förhinder.

ALLTSA:

VAD KAN VI DANSA?
VAD KAN VI SPELA?
HUR SKA DEN HÄR
UPPVISNINGEN BLI SÅ
BRA SOM MÖJLIGT?

DET TYCKER VI ÄR FRÅGOR SOM VI
SKALL STALLA.

MONICA W - ULLA M

TACK ALLA NI - som på olika sätt bidrog till den lyckade julmarknaden.

Två nyheter som är värda att

minnas till ett annat år är vantombolan som gjorde succé likaså den hemlagade mattombolan.

Det ekonomiska resultatet vet vi inte riktigt ännu, men vi tror att det kan bli ett bra tillskott till Gillets ansträngda kassa. Vi hade inte kunnat klara oss utan all Er hjälp, tack än en gång.

INGEGERD och EVA

Intresserad att lära dig halmslöjd?

Det vore trevligt att sitta flera och göra halmsaker nästa julmarknad. Är du över 12 år och vill lära dig halmslöjd, hör av dig till Elsie Karsbrink

tel.08-778 15 28

